

Foto: Torger W. Skancke

BRUK AV HUND TIL JAKT

**Norges Jeger-
og Fiskerforbund**

Bruk av hund til jakt

Innhold

Innledning.....	2
Definisjoner	2
Historisk tilbakeblikk – bruk av hund til jakt og fangst.....	2
Rettsutvikling.....	3
Gjeldende rett	4
Ivaretagelse av hensynet til viltet i viltloven	5
Status for regelverk i andre nordiske land	6
Hvordan jegerne bruker regelverket.....	7
Praktisk jakt med hund.....	7
Nye arter - utfordringer som ikke fanges opp av gjeldende regelverk	7
Ettersøk med hund	9
Trening av hund.....	11
Bruk av hund i dag.....	13
Bruksområder for jakthunder.....	14
Bruk av hund på jakt etter store rovdyr	16
Teknisk utstyr til hund	17
Hund i jegeropplæringen.....	18
Behov for endringer i lovverket.....	18
Eget kapittel i viltloven om bruk av hund.....	20
Bruk av hund til jakt, skadefelling og ettersøk av store rovdyr.....	21
Ivaretagelse av hensynet til viltet i viltloven	22
Ettersøk	23
Tekniske hjelpemidler ved bruk av hund	26
Hund i jegeropplæringen.....	26
Utkast struktur på ny viltlov mht. hund	27
Eget kapittel i viltloven:	27
Ny forskrift om offentlig ettersøk.....	29

Innledning

Jakthunden er en viktig del av den norske jakttradisjonen, og for mange jegere er hunden en viktig del av jakten. Samfunnsnyttene forbundet med bruk av jakthunder og ettersøkshunder har den senere tid blitt satt mer i fokus, noe også revisjonen av hundeloven fanger opp. Viltlovgivningen har opp gjennom årene i liten grad speilet samfunnsnyttene av jakt- og ettersøkshundene, men mer hatt fokus på begrensninger for bruk av jakthund. Jakthundene bidrar til god og human jaktutøvelse og er en viktig del av mange jaktformer. I tillegg er jakthundene sentrale i takseringer av flere viltarter, ettersøk av skadet og sykt vilt og skadefellinger. Jakthundene må trenes både fysisk og mentalt, noe som bidrar til at folk kommer seg ut og i aktivitet. Hold og bruk av jakthunder fremmer folkehelse, både fysisk og psykisk. Samfunnsnyttene av jakthundene er betydelig, noe som bør legges til grunn for både en ny hundelov og en ny viltlov.

I den videre fremstillingen har vi også valgt å omtale sentrale forskrifter, slik som forskrift om jakt, felling og fangst (utøvelsesforskriften). Bakgrunnen for dette er at vesentlige deler av lovgivningen knyttet til bruk av hund til jakt er lagt til kapittel 7 i forskriften. Da forskriften også skal revideres i forbindelse med ny viltlov, vil det være naturlig å se på helheten.

Definisjoner

Løshund: Hunder som gjennom fritt søk finner vilt og loser når hunden har kontakt med viltet.

Drivende hund: Hund som løper løst, følger spor etter vilt og loser i sporet.

Kortdrivende hund: Hunder som jager viltet en kort periode, for å så komme tilbake til fører.

Bandhund: Hunder som jobber i båndet, følger spor eller vitring fra vilt og leder føre imot viltet.

Jaktlig ettersøk: Ettersøk i regi av det jaktlaget eller enkeltjegeren som har skutt på elg, hjort, rådyr eller villsvin eller ettersøk gjennom private ettersøksavtaler. I henhold til viltloven er det jaktlige ettersøket en integrert del av jakten.

Offentlig ettersøk: Ettersøk i regi av det offentlige etter vilt som er mistenkt å være skadd, sykt, påkjørt eller påskutt, og der det offentlige har overtatt ansvaret for det som var det jaktlige ettersøket. Stiller krav om at ekvipasjen som utøver ettersøket har gjennomført kurset, ettersøk videregående.

Historisk tilbakeblikk – bruk av hund til jakt og fangst

Hunden har vært en viktig medhjelper for mennesket siden den ble domestisert for minst 15 000 – 20 000 år siden. Etter hvert som hunden tilpasset seg til menneskene i større grad, ble den brukt til oppgaver som gjeting av husdyr. Den hadde også tidlig stor betydning i jaktutøvelsen.

Spisshundlignende hunder ble begravet sammen med mennesker eller de fikk sine egne graver, noe som understreker hundens posisjon og betydning. Helleristninger fra bronsealderen som illustrerer elg, rein og bjørn sammen med jegere og hunder av spisshundtypen viser også hundens betydning.

Å utnytte hunden til jakt, fordret et godt samarbeid mellom jeger og hund. Opp gjennom har vi utviklet hunder som er spesialisert til ulike formål også innenfor jakt. I dag har vi hunderaser som dekker en rekke ulike bruksområder. Disse bruksområdene vil vi komme nærmere inn på i kapittelet om bruk av hund i dag.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

De organiserte jakthundinteressene har gjennom tett kontakt og samarbeid med myndighetene bidratt til å utvikle regelverket, spre informasjon, utvikle og drifte opplæring/kompetanseheving blant hundeeiere og fremme hundinteressene. Det er i første rekke Norsk Kennel Klub (NKK) med sine tilhørende klubber og forbund og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) som har hatt et betydelig engasjement og dels ivaretatt formelle oppgaver på oppdrag fra forvaltningen.

NKK har et overordnet ansvar for hundeval og hunderaser, mens det er de enkelte klubbene og forbundene som har den løpende forvaltningen av de enkelte hunderasene. Formålet til NKK er å ivareta interessene til hunden og hundeholdet, og de skal fremme positive aktiviteter med hund og hundespport. Videre skal NKK arbeide for etisk riktig behandling av hunder og for at avl skal skje i ønsket retning. Det siste gjelder både rasestandard, bruksegenskaper og rasenes sunnhet. NKK tilbyr jakt- og brukshundprøver, samt utstillinger og har tilhørende regelverk til de ulike prøveformene.

NJFF har en omfattende virksomhet rundt jakthunder, særlig i tilknytning til opplæring og instruksjon for jakthundeeiere, og et bredt fokus på å legge til rette for at den enkelte jakthundeeier kan heve sin kompetanse. NJFF utdanner instruktører innenfor jakthunddressur, ettersøk, aversjonsdressur og for taksering av hønsefugler med hund. Instruktørene holder kurs og benyttes i aktivitetstilbud i lokalforeningene. NJFF gjør også mye arbeid når det kommer til testing av mentalitet og sportrening av hunder som skal løse alle typer spor oppgaver, herunder sporing av rovvilt på barmark.

Rettsutvikling

Vi har hatt lovregler om jakt og fangst helt siden Gulatingsloven på 900-tallet. Også hunden var nevnt i loven, og det var blant annet flere referanser til løshundjakt. I den gammelnorske originalen står det eksplisitt, ordrett oversatt: «*la hunder løpe etter dyr*». Overført til i dag ville dette betyd hjortevilt, mens det refererte til elg på 900-tallet. Referanser til løshundjakt finnes også i Magnus Lagabøters landslov fra 1274, Christian IV's norske lov av 1604 og i Kristian V's norske lov av 1687.

Man så med årenes løp at jakthundene begynte å bli veldig effektive, samtidig som man så at den frie jakten og fangsten var en trussel mot flere norske viltarter. Det var blant annet en svært lav bestand av elg. Det er sannsynlig å anta at dette var medvirkende til at man i jaktloven av 1899 fikk et forbud mot å bruke løs på drevet halsende hund ved elgjakt i lovens § 18 – «*Løs, paa Drevet halsende, Hund maa ikke bruges paa Elgjagt.*»¹. Man fikk da et skille mellom hvordan jakten skulle foregå, avhengig av om det var med spisshunder eller drivende hunder. Med loven av 1899 stadfestet man også grunneiers rett til all jakt og fangst på sin eiendom, samt at man fikk de første jaktidsrammene.

Den neste jaktloven kom i 1951. Her var utgangspunktet at bruk av drivende hunder var tillatt, med unntak for perioden 1. april – 30. september, jf. § 44 første ledd. Forbudet mot bruken av drivende hunder ved elgjakt ble likevel videreført i § 33 tredje ledd. Det ble i samme bestemmelse også innført et forbud ved jakt på rådyr og dådyr, men med åpning for at viltstyret likevel kunne gi tillatelse.²

I arbeidet med dagens viltlov av 1981, ønsket lovutvalget å gå inn for en mer restriktiv ordning enn etter jaktloven av 1951. De ønsket å snu bestemmelsen slik at det ble et generelt forbud mot bruk av løs, på drevet halsende hund, men med unntak for jakt på de artene man likevel kunne benytte slike hunder på.³ Dette ble også fulgt opp i odelstingsproposisjonen, og i den endelige bestemmelsen i

¹ [Norsk lovtidende. 1. Afdeling. 1919 \(nb.no\)](#)

² [Jaktloven av 14. desember 1951 med kommentarer s. 72 og 79 - Nasjonalbiblioteket \(nb.no\)](#)

³ NOU 1974:21 - [Viltstellet, jakt og fangst s. 91 og 92 \(nb.no\)](#)

viltloven § 23. Det ble i samme bestemmelse inntatt en mulighet for å kunne tilpasse bruken av løs hund under jakt til forholdene på stedet.

I arbeidet med viltloven av 1981, var lovutvalgets oppgave også å ta stilling til om man skulle ha en egen hundelov, men både lovutvalget og departementet konkluderte med at reglene om hundehold burde ligge i viltloven. Begrunnelsen var blant annet «... at regler om bruk av hund under jakt og regler om begrensninger i hundeholdet av hensyn til viltet, hører naturlig hjemme i en lov om jakt og viltstell».⁴ Det ble også vist til at en viltlov med vekt på vern burde inneholde reglene som verner viltet mot uforsvarlig hundehold.⁵ Departementet viste videre til at bruk av trenede hunder kunne fremme en human og effektiv jakt, og at «... hundens arbeid er den største glede for mange jegere», men man var ellers i liten grad inne på de positive aspektene ved hundeholdet eller fordelene ved bruk av jakthund. Dagens hundelov fra 2004 erstattet bl.a. viltloven kapittel 11, og bærer preg av det samme fokuset. I arbeidet med ny viltlov bør man i større grad legge vekt på de positive sidene ved bruk av hund til jakt.

Utgangspunktet for å ta bestemmelsen om bruk av løs, på drevet halsende hund inn i jakt- og viltlovgivningingen er viktig å ha med seg i revisjonen av viltloven som nå skal gjennomføres. Intensjonen med bestemmelsen den gang var vesentlig annerledes enn den argumentasjonen som dels brukes i dag. Begrunnelsen i diskusjonen om hvorvidt det kan være aktuelt å endre på denne bestemmelsen og åpne for utvidet bruk av løs på drevet halsende hund til jakt og felling kommer nærmere inn på dette nedenfor.

Gjeldende rett

Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven) av 1981 regulerer alle viltlevende landpattedyr og fugler, amfibier og krypdyr. Lovens formål er at viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne rammen kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv. Bruk av hund under jakt fremkommer som nevnt innledningsvis i § 23. Viltloven kapittel 11 om hunder ble i 2004 erstattet av hundeloven, jf. viltloven § 52. Her finnes bl.a. reglene om båndtvang (sikringsreglene), regler om jakthundtrening og jaktprøver, samt regler om opptak og avliving av hund.

I viltloven er bruk av hund under jakt omtalt i § 23:

Bruk av løs, på drevet halsende hund er forbudt unntatt for jakt på hare, rødrev og gaupe. For jakt på andre arter kan direktoratet gi samtykke for det enkelte område.

Direktoratet fastsetter til hvilke tider jakt med hund etter første ledd kan foregå. Tidene kan settes forskjellig for ulike deler av landet og de kan gjelde bestemte hunderaser.

Det kan settes som vilkår for bruk av hund at jakten skjer på område av en bestemt minstestørrelse.»

Etter viltloven § 23 første ledd, er bruk av løs, på drevet halsende hund forbudt unntatt for jakt på hare, rødrev og gaupe. Ved jakt på hjort og rådyr må hundens boghøyde ikke overstige 41 cm, jf. utøvelsesforskriften § 22 første ledd. Direktoratet (Miljødirektoratet) kan gi samtykke for jakt på

⁴ Ot.prp. nr. 9 (1980-1981) s. 67

⁵ Ot.prp. nr. 9 (1980-1981) s. 67

Norges Jeger- og Fiskerforbund

andre arter i det enkelte område. Fra sommeren 2017 fikk Statsforvalteren dispensasjonsmyndighet til å benytte løs, på drevet halsende hund i forbindelse med skadefelling av ulv. Dette gir en mer effektiv skadefelling både med hensyn til tidsbruk og pengebruk. I Nord-Østerdalen har et interkommunalt skadefellingslag ved bruk av drivende hund, sammen med og i tillegg til andre tiltak, redusert antall timer brukt på skadefelling av ulv fra 8500 i 2018 til 2500 timer på ulv, bjørn og jerv til sammen.⁶ En kombinasjon av bruk av viltkamera, bruk av hund sammen med andre virkemidler har vist seg å være effektiv. I 2019 ble det felt seks ulv på skadefelling ved hjelp av hund. Muligheten til å ta i bruk ulike typer hund, gjerne i kombinasjon, under skadefelling har medvirket til å effektivisere fellingen.

Det følger av andre ledd at Miljødirektoratet fastsetter til hvilke tider jakt med hund etter første ledd kan foregå. Denne muligheten er ikke benyttet i særlig stor grad, utenom på rådyrjakt. Der er bruk av hund ikke tillatt under bukkejakta, men først når den ordinære rådyrjakta starter 25. september. Hensikten bak bestemmelsen var også å kunne unngå bruken av hund f.eks. på rådyrjakt i perioder med vanskelige snøforhold.⁷ Det kan også fastsettes forskjellige jakttider for ulike deler av landet, og de kan gjelde for bestemte hunderaser. Denne delen av bestemmelsen er imidlertid lite brukt.

Etter siste ledd kan det settes som vilkår for bruk av hund at jakten skjer på område av en bestemt minstestørrelse. Denne muligheten er ikke benyttet.

Viltlovens § 26 inneholder en rekke hjemler til å fastsette forskrifter, herunder hjemmel til å fastsette forskrift med krav om bruk av ettersøkshund.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst har også bestemmelser om bruk av hund i forbindelse med jakt og ettersøk. Når det gjelder skadefelling av gaupe sommerstid, vil det ikke være tilstrekkelig med en dispensasjon fra kommunen fra sikringsbestemmelsene i hundeloven for å ha mulighet for bruk av løs, på drevet halsende hund da utøvelsesforskriften ikke åpner for slik bruk av hund. Erfaring viser at skadefelling av gaupe sommerstid kun har et begrenset omfang.

Ivaretagelse av hensynet til viltet i viltloven

Viltloven bygger i stor grad på målsettingen om å ta hensyn til viltet. Hensynet til viltet og viltets leveområder er nedfelt i lovens formål, og det er styrende for en rekke av lovens bestemmelser. Formålsparagrafen gir et viktig signal om ansvaret for en langsiktig og bærekraftig forvaltning som grunnlag for å høste av de jaktbare viltartene gjennom jakt og fangst, og om at dette skal skje på en måte som også ivaretar hensynet til dyrevelferd.

Videre oppstiller viltloven krav om at hensynet til viltets hekke- og yngletid skal ivaretas ved fastsettelse av jakttider for de artene som produserer et høstbart overskudd. Her er det hensynet til avkommet som skal ivaretas. Tilsvarende stilles det krav til alle jegere om at jakten skal skje på en måte som ivaretar hensynet til viltet. Kravet om human jakt ligger som en bærebjelke i viltlovgivningen. § 19 i viltloven setter et krav om human jaktutøvelse. Dette kravet er grunnleggende for all jaktutøvelse, og en helt sentralbestemmelse i jegeropplæringen.

Når det gjelder hund og ivaretagelse av hensynet til viltet, er kravet om maksimal boghøyde ved jakt på rådyr og hjort et eksempel på en bestemmelse som ivaretar viltets velferd i tilknytning til

⁶ [Fellingstillatelser og timeforbruk 2019 \(statsforvalteren.no\)](https://statsforvalteren.no)

⁷ Ot.prp. nr. 9 (1980-1981) s. 55

Norges Jeger- og Fiskerforbund

jaktutøvelsen. Tilsvarende gjelder for bestemmelsene rundt ettersøk av skadet vilt, og krav om tilgang på godkjent ettersøkshund ved jakt på elg, hjort og rådyr.

Status for regelverk i andre nordiske land

Sverige

Bruk av hund ved jakt er i Sverige regulert i lov og forskrift.

Reglene om bruk av hund er inntatt i jaktforskriften som et eget kapittel fra §§ 16-19.⁸ I § 16 er det detaljerte regler om når og hvor jakt med hund er tillatt på ulike arter. Her skilles det mellom hund som forfølger vilt, hund som jager vilt, og hund som anvendes ved jakt under jord. I § 18 første ledd er det og en regel om at hund som ved jakt eller jakttraining jager på «*ett olämpligt sätt*» snarest skal tas i bånd. Det følger videre av bestemmelsen at jakt eller jakttraining med hund skal gjennomføres på et slikt vis at viltet med hensyn til hundens egenskaper eller snø-, is- og temperaturforhold ikke utsettes for unødige påkjenninger. I viltforskriften § 19 er det en åpning for å i forskrift legge ytterligere begrensninger på bruk av hund enn det som følger av § 16 første ledd. Her kan det bl.a. gis bestemmelser om utvidet båndtvang for å beskytte vilt, og at hunder som forfølger vilt ikke kan benyttes ved jakt etter elg, hjort rådyr, muflon eller villsvin.

Hovedregelen etter Jaktlagen § 27 at «Jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande». I dette ligger at jegeren selv er personlig ansvarlig under jakt, eventuelt jaktleder der jakten er organisert i jaktlag. Ansvar for at ettersøk gjennomføres ligger dermed hos den enkelte jeger som har påskutt dyret.

Ved jakt på bl.a. elg, hjort, rådyr, bjørn, ulv, jerv og villsvin skal ettersøkshund som er særskilt opptrent i å spore vilt, være på skuddplassen innen to timer etter påskytingen, jf. § 17 andre ledd.

Ved jakt på ringdue, gjess eller ender skal hund som kan apportere eller markere nedskutt fugl medbringes. Det samme gjelder for jakt på øvrige fuglearter ved jakt mellom solnedgang og en time før soloppgang. Dette gjelder ikke om det jaktes på snø eller fra båt i åpent vann eller ved kysten.

Finland

I Finlands jaktlov er bruk og tilsyn av hund regulert i kapittel 8.

Båndtvang fra 1. mars til 19. august. Det er gjort en rekke unntak, bl.a. for hunder som er yngre enn 5 måneder. Det er også gjort unntak for hunder som brukes til jakt, med unntak av drivende hunder. Det kan også gjøres unntak for trening av fuglehund, så lenge dette skjer uten å forstyrre fredet vilt i hekkesesongen. På samme vilkår kan også Finlands viltsentral gi dispensasjon ved prøver eller dressur.

I jaktforskriften § 12 er det regler om bruk av hund ved jakt på hjortedyr. Det er ikke tillatt å bruke løs drivende hund med større mankehøyde enn 39 cm. Det er gjort unntak for jakt på rådyr fra og med den siste lørdagen i september til og med 15. februar. Det er ikke tillatt å benytte hund ved elgjakt i reindriftsområder fra 1-15. januar. Forbudet gjelder ikke ved ettersøk etter skadd elg.

Jaktprøver på hund som benyttes til hjortejakt kan gjennomføres fra 20. august til slutten av september. Jaktprøver og trening for hunder som benyttes til annen jakt kan gjennomføres mellom

⁸ [Jaktförordning \(1987:905\) Svensk författningssamling 1987:1987:905 t.o.m. SFS 2021:1332 - Riksdagen](#)

Norges Jeger- og Fiskerforbund

20. august til slutten av februar. For jaktprøver på hund som benyttes til ulv, brunbjørn, oter og gaupe, må det søkes om tillatelse fra Finlands Viltsentral.

Danmark

I Danmark er bruken av hund til jakt regulert i Jagt- og vildtforvaltningsloven. Ettersøk er regulert i Bekendtgørelse om eftersøgning og aflivning av nødstedt vilt fra 2016 med hjemmel i Jagt- og vildtforvaltningsloven § 11. I tillegg har de en egen bestemmelse i Jagt- og vildtforvaltningsloven som påbyr bruk av egnet appporterende hund ved jakt med glattløpet hagle på «ikkekløvbærende» vilt på og fra landarealer langs vann.

Ved skadeskyting av kløvbærende vilt, skal innehaveren(e) av jaktretten, hvis viltet ikke er funnet innen 6 dagtimer (fra soloppgang til solnedgang) etter påskytingen, sørge for at det tilkalles en hundefører fra Naturstyrelsen (tilsvarende Miljødirektoratet). Om innehaveren av jaktretten ikke selv deltar i jakten, er det den som har påskutt viltet som skal tilkalle hundefører.

Hvordan jegerne bruker regelverket

Praktisk jakt med hund

Bruk av hund på jakt omfatter en rekke ulike jaktformer og hunderaser. Valg av hunderase gjøres ut fra hundens egenskaper og krav nedfelt i regelverket, eksempelvis bestemmelsen om maksimal boghøyde for drivende hund til jakt på rådyr og hjort.

I de senere årene har det vært en klar trend mot enda større grad av spesialisering av jakthundene. Kompetanse om hund og bruk av hund til jakt har vært økende og stadig flere ønsker å legge mer i å utvikle sine jakthunder og øke sin egen kompetanse. Dette understreker også behovet for å legge til rette for å trene og utvikle gode jakthunder.

Det å kunne jakte med hund gir for mange en ekstra dimensjon til jakten, og det å trene opp en hund for å få den til å jobbe slik som er ønskelig gir mange jegere stor glede. En godt trent hund skaper ofte jaktsituasjoner der jegeren får bedre tid i skuddsituasjonen, noe som igjen gjør det enklere for jegeren å ta gode valg og planlegge gode skudd. Dette kan bidra til bedre skuddsituasjoner og bedre dyrevelferd.

Jakthunder har også en viktig rolle ved eventuelle skadeskytinger og viltulykker i trafikken. Det er da særlig viktig at ettersøksjegerne har gode hunder som løser disse oppgavene. Hunden kan medvirke til å unngå unødvendig lidelse for det skadde viltet, ved å effektivt finne viltet slik at det raskt kan avlives.

Bruk av jakthunder kan også bidra til å effektivisere jakta ved behov for raske eller større uttak av arter eller individer. Dette har vi sett både under jakt på villsvin og under skadefelling av ulv.

Nye arter - utfordringer som ikke fanges opp av gjeldende regelverk

I dagens regelverk om bruk av jakthunder, fanges ikke de «nye» viltartene som kommer inn i landet opp. Så langt har aktive tiltak medført at mårhund kun i lite omfang har kommet inn i Norge, mens andre arter, som mink og villsvin, har kommet eller er på vei inn i langt større omfang. Både mårhund og mink er en stor trussel for vår naturlige fauna og flora. Villsvin er definert som en uønsket art av myndighetene grunnet potensialet for spredning av sykdommer til tamdyr og hensynet til landbruket.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Gjeldende regelverk om bruk av drivende hunder hindrer effektiv jakt med hund på villsvin. Ved jakt på mink benyttes de mindre jakthundrasene, og det er da mulig å benytte løs hund. I teorien er det ikke tillatt å benytte løs, på drevet halsende hund ved jakt på mink, men da minken aldri vil løpe mer enn fem minutter oppe på bakken uten å bli tatt igjen av en hund, er det i praksis mulig å benytte slike hunder med dagens regelverk. Det samme gjelder ved jakt på mårhund.

Det er viktig å sikre gode treningsmuligheter for hunder som brukes til jakt på nye arter.

Villsvin

Villsvin er en av artene som er listet på Artsdatabankens liste over fremmede arter i Norge. Arten har «stort invasjonspotensiale, og liten økologisk effekt».⁹ Det blir stadig mer villsvin i Norge, og i jaktåret 19/20 ble det registrert rundt 450 felte villsvin i Østfold, Hedmark og Trøndelag. Jakt på villsvin er tillatt hele året, med unntak av sugge når den har unger. Fra 01.07.2021 ble det tillatt med bruk av kunstig lys ved jakt på villsvin når jakten foregår i åpent terreng eller ved åteplass, jf. viltloven § 20 tredje ledd bokstav d. Dette vil bidra til en mer effektiv jakt på villsvin.

Den som skadeskyter villsvin, har en ettersøksplikt etter utøvelsesforskriften § 27. Risikoen for skadeskyting kan sammenlignes med jakt på hjortevilt.¹⁰ Likevel er det ikke krav om å ha tilgang på ettersøkshund for jakt på villsvin, slik som det er for hjort, elg og rådyr. Det stilles samme vilkår om human jakt og dyrevelferd for jakt på villsvin som andre arter, og et krav om ettersøksekvipasje for jakt på villsvin vil i større grad imøtekomme vilkårene i viltloven § 19 og dyrevelferdsloven § 20.

NJFF har gjennomført kurs for ettersøk av villsvin, og det er økt etterspørsel og interesse for slike kurs i Østfold, Akershus og Hedmark. Erfaringer viser at kommuner med villsvin er i tvil om hvordan de best skal møte et økende behov for ekvipasjer til ettersøk av skadet villsvin når henvendelsene kommer både ved skadeskyting og påkjørsler. Fordi et skadd villsvin ofte kan angripe sine forfølgere, stilles det særlige krav til ettersøksekvipasjonen. Erfaringer fra Sverige viser at både drivende hunder og spiss hunder kan benyttes. Det vesentlig er hundens mentalitet og arbeid, i kombinasjon med skytterens evne til gode og hurtige skudd.

Mårhund

I likhet med villsvinet, er også mårhunden definert som en art med stort invasjonspotensiale på fremmedartslista, men har i motsetning til villsvinet høy økologisk effekt og ligger i kategorien for svært høy risiko.¹¹ Siden 2010 har det pågått et nordisk samarbeidsprosjekt for å sikre at mårhunden ikke etablerer seg i Sverige, Danmark og Norge. I Sverige har de gått fra rundt 300 mårhunder i 2011 til rundt 23 individ i 2019.¹² Da det er få dyr i Sverige, kan hovedfokus i Norge være på å ha en overvåkning med hensyn til om det kommer individer inn i Norge. Å kunne benytte hund i kombinasjon med feller dersom mårhund tar seg inn i Norge, er vesentlig for et effektivt uttak. Det er viktig å trene opp en hund som skal benyttes til å påvise mårhund slik at den klarer å skille mellom mårhund og eksempelvis grevling. En slik spesialisering av hund vil være effektivt. Det er vanlig å benytte langbente hunder som sporer og får mårhunden til å trykke i stålos.

Mink

Minken ble introdusert i Norge gjennom pelsdyroppdrett på 1920-tallet. Rømte dyr etablerte seg

⁹ <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/161>

¹⁰ [M-1506 Handlingsplan mot villsvin 2020 - 2024](#)

¹¹ <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/2460>

¹² <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/artfakta/eu-listade-etablerade-arter/mardhund/>

Norges Jeger- og Fiskerforbund

etter hvert i ville bestander, og i dag finnes den over nesten hele landet. Den er også å regne som en art med stort invasjonspotensiale og høy økologisk effekt på fremmedartslista. Foruten fangst, er jakt med hund en effektiv metode for uttak. Det brukes ulike spisshund-raser som er trent og preget på mink. Forekomst av mink eksempelvis i verneområder for sjøfugl utgjør en betydelig utfordring. Intensiv jakt med hund i kombinasjon med feller har gitt gode resultater på øyer og i avgrensede områder. Der har en greid å utrydde minken, og hurtig ta ut ny mink som kommer til området.

Ettersøk med hund

Innføring av krav om ettersøkshund

I 1991 ble forslag om å ha godkjent ettersøkshund vedtatt, og kravet trådte i kraft i 1994.

Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) oppnevnte «Kontaktutvalget for ettersøkshund» bestående av Norsk Kennel Klub og NJFF. Dette var et rådgivende utvalg som skulle utvikle et opplegg og materiell til regelverket frem mot lovens ikrafttredelse. For å få godkjent ettersøkshunden ble det stilt krav om å gå NKK sine blod- og fersksporkurs. Da loven trådte i kraft var det omtrent 10 000 godkjente ettersøksekvipasjer. Det kom etter hvert enkelte unntak i utøvelsesforskriften av 2002 § 26. Her ble det åpnet for at jaktprøvepremierte småhunder, elghunder og schweisshunder, kunne godkjennes for bruk på eget og tilstøtende nabolterreng.

Unntaksbestemmelsen har vært endret flere ganger. I 2016 kom det nye regelverket som setter krav om godkjent blod- og fersksporprøve, men hunder som allerede hadde fått godkjenning gjennom ordningen med jaktprøve i § 26 beholder godkjenningen livet ut.

Dagens regelverk

I dag er ettersøk og bruk av hund i ettersøk regulert i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst (utøvelsesforskriften) med tilhørende merknader. Forskriften er fra 2002, men har vært gjenstand for gjennomgang og små endringer i flere omganger. Siste forskriftsendring knyttet til ettersøk trådte i kraft 1. april 2016.

Bruken av ettersøkshund fremkommer i § 23, mens ettersøksplikten følger av § 27. Reglene om tilgang til ettersøkshund er ufravikelige. § 23 har de senere årene utviklet seg via rettspraksis fra Høyesterett, og bærer nå preg av å være en bestemmelse om en strengt bundet regeletterlevelse. I første og andre ledd står følgende:

«Under jakt på elg, hjort og rådyr, skal jaktlag og personer som jakter alene ha tilgang til godkjent ettersøkshund. Fører og hund skal ha bestått godkjenningssprøve for ettersøksekvipasjer i henhold til instruks for prøving og godkjenning av ettersøksekvipasjer fastsatt av Miljødirektoratet.

Dersom slik hund ikke medføres under jaktutøvelsen, skal det gjennom skriftlig avtale være sikret tilgang innenfor et rimelig tidsrom etter påskyting. Kommunen kan kreve at jeger dokumenterer tilgang til godkjent ettersøkshund.»

I kommentarene til forskriften omtales «et rimelig tidsrom» som innen 4 timer. Dette er også noe som har blitt godt innarbeidet i jegerstanden.

§ 23 gjelder omhandler både jaktlig og offentlig ettersøk. Kommunen har ansvaret for at påkjørt, skadd og sykt vilt blir ettersøkt og avlivet så raskt som mulig. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det for jaktåret 2019/2020 ble påkjørt og drept til sammen 8732 hjortevilt av motorkjøretøy eller tog. Ettersøk i tilknytning til påkjørsle kan utgjøre en betydelig arbeidsmengde i enkelte kommuner.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Det er nå krav om at hundefører som påtar seg oppdrag på vegne av offentlig myndighet må ha gjennomført og bestått kurset «Ettersøk videregående». Målsetningen med kurset er å gi hundefører kompetanse til å lede og gjennomføre offentlige ettersøk, spisskompetanse på skuddplassundersøkelser og ellers en generell kompetanse innen temaet ettersøk og avlivning av påkjørt og skadd hjortevilt. Dette hever kompetansen i ettersøksarbeidet og sikrer at de beste ekvipasjene benyttes. Offentlige ettersøk omfatter alle ettersøk som initieres og skjer i regi av kommune eller annen offentlig myndighet, både i og utenfor ordinær jakttid.

Ved jaktlige ettersøk er det viktig å presisere at i de tilfeller hvor kommunen velger å benytte jaktlaget eller jegeren som skadeskjøt i det videre ettersøket, kan jaktlagets eller jegerens egen ettersøkshund benyttes. Dette gjelder både hvis de har egen godkjent ettersøkshund eller avtale om tilgang på godkjent ettersøksekvipasje. Det er kommunene som viltmyndighet som avgjør når kommunens egen ettersøksekvipasje skal tilkalles.

Ettersøk i praksis

Det praktiske ettersøket omhandler et mulig skadet eller sykt vilt, og en eller flere ettersøksekvipasjer. Ekvipasjene har til hensikt å finne ut status på viltet. Dette starter ved at hundeføreren får en beskrivelse av hva som har skjedd og blitt observert. Så vil ekvipasjen gå frem til skadeplassen for å se etter blod, hår, bein og spor. Slik kan hundeføreren skape seg et bilde av hva som har skjedd og hva som er status på viltet, for så å kunne velge den beste metoden for videre ettersøk og få koblet på hund. Om det konkluderes med at skuddet har vært en bom, kan dyret friskmeldes. Hundefører setter hunden på sporet fra viltet, slik at vedkommende kan følge sporet til det skadde dyret. Når hundefører har skapt seg et godt bilde av situasjonen og hva som er status på viltet, danner dette grunnlag for vurdering av tiltak for å løse ettersøket. Dette kan være å smyge seg inn mot viltet for avlivning. Hvis viltet trekker unna ekvipasjen må det slippes en løshund som får stopp på viltet til hundeføreren kan komme seg frem og eventuelt få avlivet viltet. Om viltet ikke viser noen tegn på at det er noe galt med det, er det kommunal myndighet som kan friskmelde dyret.

Hunden er en svært viktig del av ekvipasjen og vil være til stor hjelp for føreren. Det er viktig at føreren kan lese hunden og stole på de signalene som hunden gir. Ulike hunder har ulike kvaliteter og egenskaper når det kommer til ettersøk. Drivende hunder er dyktige på å holde seg til sporet, men har mindre sjanse til å stanse vilt som går unna. Løshunder er bedre på å få stopp på vilt om det går unna. Løshunder vil også være den beste løsningen om det er snakk om villsvin. Ettersom ulike hunderaser har ulike styrker, er ofte en dobbelekvipasje eller en kombinasjon av disse hundetyperne det mest optimale. Dette kan imidlertid være vanskelig å få til i praksis med tanke på tilgangen til ulike hundetyper.

Under enkelte vær- og føreforhold vil bruk av ettersøkshund ikke være gunstig. Dette gjelder spesielt ved mye løs snø, da dette vil svekke hundens mobilitet og sikkerhet. Ved slike forhold vil det være bedre å ikke bruke hund, men heller spore manuelt og ha med en egen skytter som har fokus fremover i terrenget. Dette er en vurdering hundeføreren burde kunne ta ut ifra sin opplevelse av de lokale forholdene.

Praktisk erfaring viser at det er viktig å skille jakt og ettersøk. Under ettersøk handler alt om å begrense eventuell lidelse for dyret, noe som tilsier at det bør være rom for å bruke de hjelpemidlene som kan være med på å begrense lidelsen for viltet.

Trening av hund

Trening av jakthunder

For å få frem gode jakt- og ettersøkshunder, må det legges ned betydelig innsats i trening av hundene. Trening av jakt- og ettersøkshunder dreier seg om alt fra dressur, praktisk jakhundtrening i felt til fysisk trening. Mulighetene for å slippe jakthunden løs reguleres gjennom sikringsbestemmelsene i hundeloven. Den ordinære båndtvangsperioden er fra og med 1. april til og med 20. august, jf. hundeloven § 6 første ledd. Kommunene kan i henhold til bestemmelsens andre ledd fastsette bestemmelser om utvidet båndtvang, blant annet av hensyn til beitende bufe i de deler av kommunen hvor bufe beiter, og for den tiden det er bufe ute på utmarksbeite. Unntatt fra bestemmelser om utvidet båndtvang er blant annet trening, prøving og jakt med jakthunder, samt trening og bruk av ettersøkshund, jf. hundeloven § 8. Disse unntakene er avgjørende både for å kunne trene og forberede hunden til jakta, kunne gjennomføre jakhundprøver og for å kunne utnytte jakttidene om høsten. Dette illustrerer hvor viktig det er at bestemmelsene i hundeloven og viltloven sees i sammenheng, slik at man totalt sett får gode rammebetingelser for både jakt- og ettersøkshunder for trening, prøving og jakt med hund.

Det er her viktig å ha med at naturmangfoldloven § 15 også setter rammer for trening av jakthunder. Bestemmelsen omhandler forvaltningsprinsipp for artsforvaltning mv. og ble sist endret av Stortinget i april 2014 for å reetablere den rettslige beskyttelsen av viltet som tidligere lå i viltloven § 3. Endringen trådte i kraft 01.06.2014. I proposisjonen som departementet la frem for Stortinget (Prop. 161 L (2012-2013) Endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv) ble det understreket at lovforslaget ikke innebar et forbud mot bruk av hund under jakt. Videre fremgikk det også av forarbeidene at lovforslaget ikke innebar et forbud mot trening av jakthund, men at aktivitet i viltets yngletid eller andre sårbare perioder imidlertid kan innebære unødig jaging, og at denne type trening derfor bør gjennomføres på andre tidspunkt. Trening av hund på bjørn på vårparten for jakt- eller ettersøksformål ble spesielt trukket frem som eksempel på aktivitet som kunne anses som unødig jaging da dette er en tid da bjørnens allmenntilstand er betydelig redusert etter langvarig hiopphold. Som en konsekvens av denne endringen av naturmangfoldloven ble det også tatt inn en henvisning til naturmangfoldloven i § 9 tredje ledd i hundeloven.

De senere årene har man opplevd eksempler på innskrenkninger i muligheter for jakttrening for jakthunden. Dette skyldes dels at samfunnet har vedtatt bestemmelser som også får konsekvenser for jakhundtrening, og dels endringer i regelverket som går direkte på trening av jakthunder. Det generelle forbudet mot hold av pelsdyr som trådte i kraft 01.07.2019, rammet også hold av rev for bruk til trening i kunsthi. Dette ble fulgt opp med et generelt forbud i viltforskriften av 2020 § 4-2 andre ledd om forbud mot trening av hund på vilt i fangenskap. Dette omfatter bl.a. test av hund på levende bjørn i dyreparker og trening av hund både for jakt og ettersøk på villsvin i hegn. Videre påvirker forskrift om fremmede organismer sammenholdt med viltforskriften kapittel 6 mulighetene for noen typer jakhundtrening. Trening med bruk av ilder, f.eks. i minkrøys, kan imidlertid videreføres, da ilder ikke omfattes av forbudet i viltforskriften. Dette er god trening for hunder som skal benyttes til jakt på mink.

Behovet for treningsmuligheter og muligheter for å slippe hunden er en viktig del av arbeidet med å få frem gode jakt- og ettersøkshunder. Det er viktig å ha med seg at viltloven ikke innehar bestemmelser som regulerer slik aktivitet i dag, men at dette er bestemmelser som ligger i henholdsvis hundeloven og naturmangfoldloven. I tillegg har dyrevelferdsloven generelle

Norges Jeger- og Fiskerforbund

bestemmelser om dyrevelferd som også omfatter hold og bruk av hund i ulike sammenhenger. Det er disse tre lovene som sammen med dyrevelferdsloven, samlet må gi gode og forutsigbare rammer for trening, prøving og bruk av jakt- og ettersøkshunder. Et revidert regelverk bør speile samfunnsnyttene av jakt- og ettersøkshunder på en god måte som legger til rette for slik hold og bruk av disse hundene også fremover.

Aversjonsdressur

Aversjonsdressur er dressering av hunder for at de ikke skal jage bufe og klovvilt. Dette foregår ved hjelp av elektronisk halsbånd, og er en form for trening som påfører hunden ubehag for å hindre eller avlære en adferd. Treningen må skje innenfor rammene av blant annet dyrevelferdsloven § 26 bokstav c, som stiller krav til at dyr ikke med hensikt påføres frykt, skade eller unødige påkjenninger eller belastninger. Det fremkommer i forarbeidene til bestemmelsen at «[a]versjonsdressur for å hindre at hunder jager bufe og klovvilt, og som drives av autoriserte personer, har som formål å hindre uønsket atferd hos hunden, men ivaretar også hensynet til at bufe og klovvilt ikke blir jaget med de belastninger dette kan medføre disse dyrene».¹³

De nærmere rammene for aversjonsdressuren følger av forskrift om bruk av strøm ved hundetrening.¹⁴ Forskriftens utgangspunkt er at bruk av strøm er forbudt, jf. § 3 første ledd første punktum. Det er imidlertid gjort unntak i andre punktum for nødvendig aversjonstrening av hund mot jaging av beitedyr, tamrein og klovvilt. De nærmere kompetansekravene for personer som skal utføre aversjonsdressur følger av § 4. Utdanningsløpet for å bli autoriserte instruktører skal registreres og godkjennes av Mattilsynet.

NJFF har en slik godkjent utdanning, og instruktørene som benyttes ved aversjonsdressur er godkjente instruktører. Erfaringene med aversjonsdressur er gjennomgående gode, og anbefales også for hunder som ikke er jakthunder. Selv om gjennomført aversjonsdressur ikke innebærer en garanti for at hunden ikke vil jage bufe eller klovvilt, gir det hundeeier en viss trygghet. Samtidig blir hundeeiere mer oppmerksomme på mulige utfordringer med hund og beitedyr. Kursvirksomheten bidrar til at man i mange områder unngår konflikt med beitenæringen. Dette fører videre til at det er mulig å starte jakt og trening med hund tidligere enn man ellers ville, før beitedyr er tatt ned fra beite. Aktiviteten er også viktig for mange jeger- og fiskeforeninger.

Når det gjelder aversjonsdressur på tamrein, har noen lokale jeger- og fiskerforeninger et slikt tilbud i dag, kanskje først og fremst i Finnmark. Klimaendringer og andre forhold medvirker til at reindriften også opplever endringer, eksempelvis i form av et forskjøvet tidspunkt for samling av dyr for slakting mm. Dette kan igjen medføre økte konflikter mellom jakt med hund og reindriften. Det er viktig å prøve å være i forkant av en slik mulig utvikling slik at dette ikke medfører reduserte muligheter for jaktformer der hunden jobber løs. Dialog med reindriften, god og målrettet informasjon til jegerne og økt tilbud om aversjonsdressur på tamrein er blant tiltak som kan være aktuelle. Mange hundeeiere opplever at det er en utfordring å få testet hunden på tamrein. NJFF vil følge opp dette i samarbeid med blant annet Norske Reindriftssamers forbund (NRL) for å få flere slike tilbud på plass i hele området hvor man har tamreindrift.

¹³ Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) s. 112

¹⁴ [Forskrift om bruk av strøm ved hundetrening - Lovdata Pro](#)

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Trening av hund til jakt og skadefelling av store rovdyr

Stortinget har ved flere anledninger lagt vekt på at bestandsregulering av de store rovdyrene primært bør skje gjennom lisens- og kvotefelling der vanlige jegere kan delta. Dette vurderes som et viktig konfliktdepennende tiltak. Tilgang på gode hunder til bruk under jakt, skadefelling og sporing av store rovdyr er et viktig element i en god forvaltning av de store rovdyrene, og bidrar til å dempe konflikter knyttet til forvaltningen av disse artene. Hund er også et godt hjelpemiddel når det kommer til å innhente informasjon om rovdyret og nødvendig ved et eventuelt ettersøk.

Selv om lisensfelling, kvotejakt av store rovdyr reguleres gjennom naturmangfoldloven, rovviltforskriften og viltloven § 35, finner vi det riktig å ta med trening og bruk av hund til lisensfelling/kvotejakt og skadefelling av store rovdyr i denne utredningen. Det er i stor grad de samme jegerne som deltar i ordinær jakt på de høstbare viltartene som også deltar i og benytter sine hunder til lisensfelling, kvotejakt og skadefelling av store rovdyr. Den treningen og erfaring som hunder opparbeider seg gjennom jakt på ordinært jaktbare arter, er et viktig grunnlag for å spesialisere disse hundene gjennom mer målrettet og spesifikk trening i forhold til bruk på store rovdyr.

Det er derfor naturlig å se all trening, prøving og bruk av hund i sammenheng. All bruk av hund bør ha en felles tilnærming i lovverket, og det er naturlig at det i arbeidet med modernisering av viltloven og bruk av hund til jakt, gjøres en helhetlig tilnærming for å legge felles regler for bruk av hund uavhengig om det handler om trening, prøving og jakt med hund på høstbare viltarter eller store rovdyr, samt at man også ser dette i sammenheng med rammene for bruk av hund til skadefelling.

Det å få til gode hunder til jakt og skadefelling av store rovdyr krever mye trening. De skal ofte ta kalde spor, noe som stiller krav til gode sporingsegenskaper. De skal kunne jobbe selvstendig, og det er viktig at de har en mentalitet som gjør at de har respekt for rovviltet, men samtidig også våger å konfrontere det. Å få frem hunder med slike egenskaper krever både at man klarer å ta frem de rette individene og at disse følges opp med mye trening. Mulighet for å trene slike hunder både til jakt og skadefelling er viktig, og krever at det legges til rette for slik trening. Som nevnt ovenfor legger naturmangfoldloven § 15 begrensninger for dette.

Bruk av hund i dag

Vi har en rekke ulike raser som benyttes til jakt og ettersøk i dag. Mangfoldet av hunderaser er betydelig, og hunderasene er avlet og trent for å løse ulike oppgaver tilpasset de ulike jaktformene. Mange av våre jakthundraser er hentet fra raser som kommer fra andre land, mens noen har sitt utgangspunkt i norske hunderaser.

Våre rene norske hunderaser omfatter norsk buhund, norsk elghund grå, norsk elghund svart, norsk lundehund, dunker, haldenstøver og hygenhund. Av disse er jakthundrasene norsk elghund svart, dunker, haldenstøver og hygenhund utrydningstruet. Det er tatt grep for å bidra til å redde disse rasene, blant annet ved å fryse ned genmateriale. Til elgjakt brukes norsk elghund grå og norsk elghund svart. Norsk elghund grå er en stor rase som ikke er i fare for å bli utryddet. Årlig registreres det rundt 800 valper av denne rasen. For norsk elghund sort er situasjonen en annen og det registreres rundt 230 valper hvert år. Dette gjør at rasen holder seg relativt stabil med en liten økning. Det er i dag økt bruk av bandhund både på hjortejakt og reinsdyrjakt ligger det an til økende etterspørsel etter norsk elghund sort, noe som er veldig positivt for rasen.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Haldenstøver, hygenhund og dunker brukes oftest til jakt på hare, men kan også brukes til jakt på blant annet rødrev og gaupe. Dunkeren er den norske harehundrasen som er størst, med litt over 100 valper registrert hvert år. Det gjør at rasen greier seg relativt greit med tanke på innavl. For haldenstøver og hygenhund er situasjonen mer krevende med kun rundt 30-40 registrerte valper årlig. I enkelte år kan det kun komme ett kull per rase, noe som gir utfordringer knyttet til avl for denne rasen. Mye av grunnen til at de norske harehundene sliter, er at harejakten lenge har hatt en synkende oppslutning og dårlig rekruttering. Dette forsterkes av det også finnes mange andre hunderaser som kan brukes til harejakt, som både finskstøver og beagle. Summen av dette gir uro for å miste noen av de norske rasene, selv om det gjøres godt arbeid i de berørte raseklubbene for å bevare dem.

Bruksområder for jakthunder

Nedenfor følger en gjennomgang av ulike kategorier av jakthunder og deres bruk.

Drivende hunder

Jakt med drivende hunder skjer hovedsakelig ved at hunden slippes ut i fritt søk, eventuelt at hunden slippes på spor. Disse hundene kjennetegnes spesielt ved å være svært spornøye og gode på å ta kalde spor. Når hunden finner vilt, vil den starte å lose og drive dyret foran seg. Dette er en vanlig jaktform på arter som hare, rødrev og gaupe, da hovedsakelig med bruk av langbeinte hunder. Aktuelle hunderaser for slik jakt er de norske rasene dunker, hygenhund og haldenstøver. I de senere årene er det flere som har importert ulike utenlandske støvraser, som oftest til bruk under reve- og gaupejakt, eller som sporhunder på store rovdyr.

Det er også mulig å bruke drivende hunder på jakt etter rådyr og hjort, men da må boghøyden ikke overskride 41 cm. Til slik jakt benyttes kortbeinte raser som dachs, drever, beagle, basset og noen terrierrasen. Drevtidene varierer fra rase til rase og mellom individer. De vanlig brukte kortbeinte rasene som drever, beagle og dachs driver noen timer. Andre raser betegnes som kortdrivende raser, og skal helst holde drevtidene under timen. Typiske raser som betegnes som kortdrivende er blant annet terrierrasene og bassetrasene. Bruk av drivende hunder til jakt på rådyr og hjort, har fått et økende omfang de senere årene.

Alle rasene som er nevnt under drivende hunder vil gå innunder begrepet løs på drevet halsende hund, slik lovverket er i dag. Det er behov for å vurdere bruk av hund ut fra funksjonsmåte, ikke ut fra raser, noe vi kommer tilbake til senere i dokumentet.

Kortdrivende hunder

Det blir også vanligere å bruke hunder som har en lostid på under 5 minutter. Disse blir ofte kalt støtende hunder siden drevtiden er så kort at det betegnes som korte støt av viltet. Dette er altså hunder som kan ha boghøyde over 41 cm, men som blir begrenset på tiden de kan lose/forfølge viltet. Hunder som brukes på denne måten vil presse/støte viltet mot en postrekke. Grunnet den korte lostiden er dette en form for jakt som passer best i mindre jaktområder. Slike områder vil ofte også være relativt viltrike. En slik type jakt med hunder som driver kort er vanligere i andre europeiske land, blant annet i Sverige, men utvikler seg også i Norge. Hunder som er vanlig å bruke er de kontinentale fuglehundrasene vorsteher, münsterlændere, wachtelhund og andre typer fuglehunder. Andre raser med tilsvarende arbeidsmetode kan også brukes som støtende hunder på klovvilt.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Rasene som har drevtid over 5 minutter med los på sporet, vil også bli definert som løs på drevet halsende hund. Om boghøyden er over 41 cm vil det ut fra dagens lovverk ikke være tillatt å bruke disse hundene på hjort og rådyr. Wachtelhunden er et typisk eksempel på dette, da de har ønsket drevtid på 10-15 minutter.

Hihunder

Jakt med hihunder skjer enten der en slipper hund inn i kjente hilokaliteter, eller i kombinasjon med drivende hunder. Jaktformen brukes når viltet har gått i skjul under bakken, eller når det har søkt tilhold der på dagtid. Aktuelle hunderaser er ulike dachser og terriere.

Hihunder kan jobbe på to ulike måter; som sprenger og som forligger. En sprenger skal oppsøke viltet, gjøre korte fremstøt mot viltet, for å så trekke seg ut. Dette fører ofte til at viltet velger å forlate hiet. Jegeren får da en skuddsjanse i det viltet kommer ut av hiet og legger på sprang. En sprenger brukes normalt på rev. Mårhund kan også noen ganger forlate hiet ved bruk av slike hunder.

En forligger skal oppsøke viltet i hiet, for å så bli liggende og lose på viltet for å holde viltet i ro på samme sted. Jegeren skal da kunne grave seg ned til viltet, løfte ut hunden og avlive viltet i higangen. En forligger brukes normalt på grevling og mårhund, eller på skadet/såret rev. Disse artene velger svært sjeldent å forlate hiet selv om hunder jobber som en sprenger.

Løshunder

Jakt med løshund/stillende hund skjer ved at hunden slippes løs og leter opp viltet. Når den har funnet viltet vil den starte å lose for å holde viltet i ro og varsle fører om hvor viltet er. Dette gir jegeren muligheten til å snike seg inn på viltet.

Dette er en vanlig jaktform for jakt på elg, og de vanligste hunderasene som benyttes til slik jakt er norsk elghund grå og jåmthund. Jaktformen benyttes også til jakt på bjørn og jerv, her er der ofte norsk elghund grå, jåmthund, østsibirisk laika og karelsk bjørnehund som blir brukt.

Treskjeller

Jakt med treskjellere skjer ved at hunden søker rund i terrenget for å skremme opp fugl, for så å høre hvor fuglen flyr og setter seg inn i et tre. Deretter skal hunden finne treet hvor fuglen slo seg inn og lose på fuglen slik at jegeren kan komme inn på skuddhold. Treskjellere blir hovedsakelig brukt på skogsfugljakt, men blir også brukt til mårjakt og ekorn. Det er som regel finsk spets som blir brukt til denne type jakt. Andre spisshunder kan også brukes.

Bandhund

Jakt med bandhund skjer ved at hunden går i bånd, fortrinnsvis mot vinden slik at hunden kan få vitring av viltet. Når hunden får vitring, vil den gå mot vitringen og lede jegeren lydløst frem til viltet. Dette kan både føre til at jeger finner viltet eller at viltet bli presset mot en postrekke. De mest brukte hundene for slik jakt er norsk elghund sort og norsk elghund grå. Jaktformen brukes ofte til jakt på elg og hjort. Den har også blitt vanligere å bruke på villreinjakt, noe som kan være til ekstra hjelp for jegeren.

Stående fuglehunder

Jakt med stående fuglehunder skjer ved at hunden slippes ut i søk etter fugl. Hunden fryser til og tar stand i det den kjenner lukten av fugl. Hunden står i stand inntil fører/jeger kommer opp til hunden.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

På kommando fra fører/jeger vil hunden avansere frem for å reise fuglen, og jegeren får mulighet til å løsne skudd.

Stående fuglehunder brukes på jakt etter hønsefugl. Aktuelle raser er setter-rasene, pointer, vorsteh-rasene, breton og kleiner münsterländer.

Støtende hunder

Jakt med støtende hunder skjer ved at hunden søker av et område foran og ut til sidene for fører/jeger, innenfor haglehold. Hunden skal reviere i et høyt tempo slik at viltet velger å trykke inntil det støtes opp/ut av hunden. Hundens søksmønster skal være effektivt slik at vilt ikke forbigås. Alt som er av vilt innenfor førerens/jegerens haglehold skal hunden lokalisere, finne og støte opp/ut, for så å forbli rolig under viltets flukt.

Aktuelle raser som benyttes er ulike spaniels av jakttype samt wachtelhund.

Apporterende hunder

Apporterende hunder brukes til å lokalisere og hente inn vilt som er påskutt under jakt. De apporterende hunderasene er retrieverrasene og spaniels. Disse rasene skal arbeide også etter skuddet ved å lokalisere og hente in/levere påskutt vilt til fører/jeger.

I tillegg til de apporterende hunderasene, brukes blant annet stående fuglehunder som apportører.

Som rene apportører, det vil si hunder som utelukkende har en funksjon etter skuddet, kan hunder av ulike raser benyttes.

Bruk av blandingshunder

Det har blitt vanligere med ulike krysninger mellom hunder som hører til i ulike kategorier. Det er ofte ulike løshundraser som blir blandet med både drivende og støtende kløviltshundraser. Avkom av slike krysninger vil ha med egenskapene fra begge foreldrene. De vil ofte ikke passe inn i de mer tradisjonelle definisjonene som er presentert ovenfor, men mer være en kombinasjon av disse. Denne type avl har mål om å skape gode jakt og ettersøkshunder

Bruk av hund på jakt etter store rovdyr

Under følger en kort gjennomgang av bruken og effekten av å bruke hund under kvotejakt og lisensfelling på store rovdyr.

Kvotejakt på gaupe

Under gaupejakt er det tillatt å bruke løs, på drevet halsende hund, uavhengig av boghøyde, men det blir bare brukt langbeinte hunder av støvertyper. Hunden driver gaupa som vil prøve å riste av seg hunden. Gaupa velger da ofte å trekke opp i svært bratt og ulent terreng der hunden ikke greier å følge etter. Den kan også klatre opp i trær for å unngå hunden, noe som kan føre til en stålos. Stålos kan også bli resultatet dersom gaupa går inn i en ur for å unngå hunden. Bruk av hund sammen med sporing gir en effektiv jakt, noe som også har ført til at de fastsatte fellingskvotene for gaupe ofte er fylt etter kun kort tid.

Lisensfelling av jerv

Under lisensfelling av jerv er det kun mulighet for å bruke løshunder, men ikke løs, på drevet halsende hunder. Hunden slippes på jervesporet og vil ofte få til en form for stålos på jerven. Gjerne

Norges Jeger- og Fiskerforbund

når jerven går ned i en steinur hvor det kan være vanskelig å få skutt jerven. Snø kan skape utfordrende forhold for bruk av løshunder på jervejakt. Under gode forhold har bruk av hund vist seg å være en effektiv måte å jakte jerv på.

Lisensfelling av bjørn

Under lisensfelling av bjørn gjelder de samme begrensningene for bruk av hund som for lisensfelling av jerv, og det er kun mulighet for å bruke løshunder. Jakten skjer på en tid av året da det sjelden er gode forhold for å finne spor. Det er da fint å kunne kombinere bruk av sporhund og løshund, der sporhunden først kan følge sporet og så slippe på en løshund for å stille bjørnen. En annen fordel er at en kan unngå at løshunden velger ut andre viltarter enn bjørn dersom den kommer over spor fra disse. Det har ikke blitt skutt bjørn under ordinær lisensfelling de siste jaktseasonene, men det tas årlig ut noen bjørner under skadefelling i beitesesongen. Hund er det viktigste verktøyet for å lykkes med slik felling.

Lisensfelling av ulv

Det er ikke vanlig å bruke løse hunder i forbindelse med lisensfelling av ulv, da regelverket kun gir mulighet for å benytte spisshunder. At det er stor mulighet for at disse hunden kan bli angrepet av ulv, er nok også en viktig faktor. En kan bruke hund til å spore, spesielt i områder der det er dårlige snøforhold. Løs, på drevet halsende hund har gjennom unntaksbestemmelsen i viltloven § 35 første ledd blitt brukt under enkelte skadefellinger med stor suksess. Det er ikke mulighet for å bruke slike type hunder under lisensfelling.

Bruk av hund under skadefelling av store rovdyr

Under skadefelling av store rovdyr er hund et viktig hjelpemiddel. Bruk av hund til sporing kan sikre at en forfølger det individet som det er gitt fellingstillatelse på. Sporhund kan også brukes i kombinasjon med løs hund, der det er gitt disposisjon til det. Bruk av løs hund har vist seg som et godt hjelpemiddel under skadefelling, når Statsforvalteren har gitt dispensasjon til dette.

De kommunale skadefellingslagene består ofte av jegere som også deltar i kvote- og lisensfelling av store rovdyr. Gjennom trening til kvote- og lisensfelling og selve jakten, får både hunder og jegere nødvendig trening og opparbeider seg verdifull kompetanse som kommer skadefellingslagene til gode. For mange er deltakelse i lisensfelling og kvotejakt av viktig del av arbeidet for å heve kunnskapsgrunnlaget og være best mulig forberedt til å gjøre en innsats gjennom de kommunale skadefellingslagene.

Teknisk utstyr til hund

Det har de senere årene vært en stor teknologisk utvikling i utstyr til jakthunder. Fra at det tidligere var vanlig å bruke bjelle på stående fuglehunder, fikk man etter hvert peilebånd og standvarslere, og det skjer stadig forbedringer både på utstyr og funksjoner. Det er nå blitt vanlig med ulike typer peileenheter som gir mulighet til å følge både hundens og jaktlagets forflytning i terrenget, og som gir oppdateringer på hva hunden gjør. Noen peilere gir også mulighet for å kommunisere med hunden gjennom vibrasjoner eller lyd. Det blir også vanligere å feste ulike former for kamerautstyr på huden for å få direkte lyd og bilde, og for å kunne se film etter jakten. Kamera og mikrofoner gir mulighet for enda mer presis overvåking av hva som skjer rundt hunden. Det gir mulighet til å vite hva hunden jager, og hvilken intensitet det er på jagingen. Ved å motta film og/eller bilder fra enheter festet til hunden, øker mulighetene for enda bedre å se hvordan hunden jobber, hvordan viltet reagerer på hunden og hvordan forholdene mellom vilt og hund er.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Etterspørselen etter peileutstyr er stor, og produsentene utvikler og forbedrer stadig produktene. Den tekniske utviklingen vil sannsynligvis bare fortsette. Hva som kommer på markedet etter hvert, er vanskelig å forutsi i dag annet enn at det vil bli enda mere utvikling når det gjelder presisjon på informasjonen som blir mulig å få tak i for fører. Det vil nok også bli enda bedre batterikapasitet og forbedringer når det kommer til sending av data.

Peileenheter gir gode muligheter for både hundefører og andre på jaktlaget til å ha god oversikt over hvor hunden er, og hva den gjør. Dette er med på å gi en god kontroll på løse hunder når de er ute i arbeid. Peileenheter er noe som stort sett brukes ved alle jaktformer med hund. For alle løse hunder gir det både informasjon om hvor hunden beveger seg og om den har fått kontakt med viltet den skal jakte gjennom å f.eks. gi tegn på om hunden bjeffer eller om den har stoppet. Mange bruker også peileutstyr utenom jakt for å ha bedre oversikt over hunden når den løper løs.

De tekniske hjelpemidlene som finnes i dag, er med på å gi bedre oversikt over hunden og bidrar til en bedre kontroll og sikkerhet for føreren, noe som er blitt viktig og naturlig del av jakt med hund. Hjelpemidlene gir jegeren en liten fordel i forhold til viltet som blir jaktet. Dette går hovedsakelig på at jegeren vil vite den eksakte posisjonen til hunden og dermed kunne planlegge posisjonen sin enda litt bedre og litt tidligere, uten at dette trenger å resultere i flere fellinger eller større belastning på viltet.

Selv om tekniske hjelpemidler har flere fordeler som nevnt over, kan bruken samtidig by på utfordringer. Under jakt skal hunden være forsvarlig fulgt. Dette kravet er oppfylt selv om hunden er utenfor synsvidde, og noen ganger også hørevidde. Spørsmålet som kan stilles, er om hunden fremdeles er å regne som forsvarlig fulgt når den er lengre unna enn det jegeren ville akseptert/vært komfortabel med uten disse hjelpemidlene.

Eventuelle nye bestemmelser om tekniske hjelpemidler til hund må ivareta behovet for å tillate en dynamikk når det gjelder utviklingen innenfor dette området. Det tilsier at en ny viltlov kun bør ha en overordnet bestemmelse og eventuelt hjemmel til å foreta eventuelle reguleringer i forskrift.

Hund i jegeropplæringen

Nye jegere skal gjennomgå et jegerprøvekurs med 9 obligatoriske samlinger på totalt 30 timer før de avlegger en skriftlig eksamen. Innenfor denne tidsrammen skal de gjennom en rekke temaer, de skal settes seg inne i regelverk, få innføring i bruk av våpen og de skal tilføres et kunnskapsgrunnlag som skal gjøre dem i stand til å utvikle gode holdninger og ha fokus på å utøve jakta på en god måte.

Dagens jegeropplæring omhandler også hund i forbindelse med jakt og ettersøk. Dette er noe ulikt fordelt med hovedfokus i samling 7 som omhandler jaktformer med og uten hund, og i samling 8 som omhandler ettersøk av skadet vilt. Det gir seg selv at det ikke er mulig å gi noe mer enn en nokså overordnet informasjon rundt dette med bruk av hund til jakt, aktuelle bestemmelser i lovverket og fokus på ettersøk av skadet vilt. Bolken om ettersøk av skadet vilt inneholder blant annet informasjon om innlæring av hund mm.

Behov for endringer i lovverket

I dag ligger bestemmelser om hund i henholdsvis hundeloven og viltloven. Erfaringene har vist at det å samle generelle regler om hold av hund i en lov har vært et riktig grep, og bestemmelsene som ble flyttet over fra viltloven til hundeloven bør bli liggende der. Samtidig er det avgjørende at de to

Norges Jeger- og Fiskerforbund

lovene utfyller hverandre slik at rammene for hold, trening, prøving og bruk av jakt- og ettersøkshunder henger sammen og gir en nødvendig og tilstrekkelig god ramme for hunder som skal benyttes til jakt og ettersøk.

Hundeloven har bestemmelser om hold av hund, bestemmelser om sikring av hund, herunder båndtvangsbestemmelser, bestemmelser om trening mm. av jakthunder, bestemmelser om opptak og avlaving av hund mm. Som vi har beskrevet ovenfor, inneholder viltloven med tilhørende forskrifter noen få generelle bestemmelser om bruk av hund til jakt og ettersøk. For jegere og jakthundeiere er det avgjørende at hundeloven og viltloven sammen gir en nødvendig og god ramme for hold, trening, prøving og bruk av jakthunder. Begge lovene er nå under revisjon, og det er viktig at de to revisjonene sees i sammenheng, slik at man totalt sett sikrer at jakthundene og trening og bruk av disse blir ivaretatt.

Med hundeloven fikk man en egen lov som samlet en rekke ulike bestemmelser om hund i en felles lov. Dette ga bedre oversikt over aktuelle bestemmelser, eksempelvis når det gjaldt båndtvangsbestemmelser. Tidligere fant man slike bestemmelser i flere lover (herunder viltloven, reindriftsloven og bufeloven med tilhørende forskrifter). Dette ga en uoversiktlig situasjon for hundeeiere, og hundeloven innebar en betydelig forenkling.

Bestemmelser om båndtvang, ikke minst hundelovens bestemmelser om unntak fra utvidet båndtvang for trening, prøving og jakt, samt for aktiv bruk av ettersøkshunder, er viktige forutsetninger for å kunne trene og få frem gode jakt- og ettersøkshunder. Samtidig bør viltloven på en helt annen måte enn dagens lov, gjenspeile jakt- og ettersøkshundenes rolle i jakt og ettersøk.

Når det gjelder hva som reguleres gjennom hundeloven og hva som bør ligge i viltloven, vurderes dagens fordeling som et godt og hensiktsmessig utgangspunkt. Som nevnt ovenfor, oppleves det som hensiktsmessig at bestemmelser knyttet til båndtvang er samlet i en lov. Tilsvarende gjelder for andre generelle bestemmelser om hold av hund, opptak og inngrep overfor hund mm.

Et fremtidig regelverk må ha en god sammenheng mellom lov og forskrifter, det må være enkelt og forståelig og det må ha som utgangspunkt at jegere og andre skal kunne forholde seg til lov og forskrift når de skal sette seg inn hva som gjelder når de skal drive med jakt, felling, fangst og ettersøk. Det kan ikke forventes at folk flest skal måtte lese gjennom kommentarer til regelverket eller annet for å få oversikt over hvilke bestemmelser som gjelder.

Den muligheten som i dag ligger i regelverket til å sette vilkår om minsteareal for bruk av hund i et område, vurderes ikke som aktuell å videreføre. Dette dels fordi det vil alltid være slik at grunneier/rettighetshaver selv vil kunne gjøre en vurdering av hvorvidt det er ønskelig å åpne for bruk av hund eller ikke. Videre har man gjennom nye jaktformer med støtende hunder sett at det vil være forsvarlig og godt egnet å jakte med hund på også små områder.

I gjeldende utøvelsesforskrift er det i § 22 andre ledd inntatt et forbud mot bruk av løs, på drevet halsende hund til jakt på gaupe og rødvilt eller felling av gaupe i ordinær båndtvangstid. Dette er blant annet begrunnet med hensynet til yngletiden, og at gaupa vil kunne legge fra seg ungene dersom det kommer en løs hund etter den. Dersom man skal søke om å benytte løs, på drevet halsende hund til slik jakt, må man både søke om dispensasjon fra hundeloven og fra utøvelsesforskriften. Disse søknadene må i dag sendes til to ulike instanser. Sikringsreglene i

Norges Jeger- og Fiskerforbund

hundeloven ivaretar hovedintensjonen med bestemmelsen i utøvelsesforskriften, og foreslår at dagens bestemmelse i utøvelsesforskriften kan utgå. Vi har i stedet foreslått at Statsforvalteren kan stille vilkår og vurdere behovet for å regulere bruk av hund i hvert enkelt tilfelle når det gis tillatelse til skadefelling av gaupe i båndtvangstiden. Det kan da stilles vilkår om at drivende hund ikke skal kunne benyttes, selv om kommunen har gitt dispensasjon fra båndtvangen.

Eget kapittel i viltloven om bruk av hund

Det er i dag få og fragmenterte bestemmelser om jakthund i viltloven. Loven mangler en generell, overordnet bestemmelse som sier noe om samfunnsnytt og viktigheten av jakthunden.

Bestemmelsene er i hovedsak avgrenset til hva som ikke er lov med utgangspunkt i bruk av løs, på drevet halsende hund, samt hjemmel til å fastsette forskrift for å regulere bruk av løs, på drevet halsende hund nærmere for andre viltarter enn de som nevnes konkret i loven.

Dagens forbudsbestemmelser bør speilvendes slik at viltloven får et eget kapittel som tar utgangspunkt i samfunnsnytt av jakthundene og åpner for generell bruk av hund til jakt og ettersøk. Mye taler for at man bør skrote begrepet «løs, pådrevet halsende hund» fremfor å legge generelle begrensninger på hunderaser og/eller jaktformer. I stedet bør det innføres en hjemmel for å begrense bruk av løs hund der det foreligger et faglig grunnlag som klart tilrår dette og stille krav om maksimal boghøyde for konkrete viltarter. Bruken blir da i stedet tilpasset i forhold til aktuelle viltarter, noe som både vil bidra til human jaktutøvelse og gjøre lovlighetskontroll lettere. En slik tilnærming vil legge til rette for at jakthunden får en helt annen posisjon i lovverket, og vil også bidra til en anerkjennelse av viktigheten av jakt- og ettersøkshunder. Eventuelle begrensninger bør gjøres gjennom forskrift. Det vil være naturlig å videreføre boghøyde på 41 cm som en grense. Denne grensen er godt etablert i jegerstanden og passer også bra inn med rasestandarden for de ulike rasene. Det vil også være naturlig å se på hvordan hunden skal jobbe, og bruke dette som en måte å regulere bruken på.

For å lette både sporing og felling av fremmede arter, vil det være naturlig å endre regelverket for å sikre gode treningsmuligheter og bruk av løs hund. Dette vil kunne fanges opp ved at man har en generell åpning i viltloven for bruk av hund.

På elgjakt har det blitt mer vanlig å benytte kortbeinte drivende hunder, og alle som har søkt om tillatelse har fått innvilget søknaden. At alle har fått tillatelse, taler for at det er hensiktsmessig å endre bestemmelsene om bruk av drivende hunder.

Som nevnt i forbindelse med beskrivelsen av ulike former for jakt med hund, er det en utvikling der støtende hunder i større grad tas i bruk i forbindelse med jakt på kløvvilt. Denne utviklingen tilsier at det kan være et behov for å kunne regulere slik bruk av hund. Mulige utfordringer kan ligge i forhold til bruk av støtende kløvviltshunder når det går over fra det som kan betegnes som korte støt av viltet til at det blir driving av viltet. Om det er ønskelig å ta inn en bestemmelse i utøvelsesforskriften for å ha en mulighet til å regulere slik bruk av hund, er det noe som bør tas med i det videre arbeidet med ny viltlov med tilhørende forskrifter.

Uansett vil endringer i bruk av hunder med ulike jakttegnegenskaper og en større grad av avl på tvers av de tradisjonelle jakthundrasene tilsi et behov for å tenke nytt. I den sammenheng vil en definisjon av kortdrivende hunder være sentral. Med en kortdrivende hund menes en hund som får kontakt med

Norges Jeger- og Fiskerforbund

viltet jager/loser en kort periode, for å så avbryte og komme tilbake til fører. Hunden kan gjenta denne handlingen flere ganger.

Bruk av hund til jakt, skadefelling og ettersøk av store rovdyr

Hund benyttes i dag både jakt og ettersøk av store rovdyr. Dagens regelverk setter imidlertid klare begrensninger for muligheten til å bruke hund som en del av en mer effektiv lisensfelling og kvotejakt. Det ble 18.11.2016 innført en åpning i viltloven § 35 som gir mulighet for unntak fra viltloven kapittel VI, herunder forbudet mot bruk av løs, på drev og halsende hund i § 23.

Bestemmelsen åpner for at direktoratet ved skadefelling av bjørn, jerv, ulv og gaupe og ved felling av vilt iht. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd, kan bestemme at felling kan utføres uten hensyn til reglene i kapittel VI, herunder § 23 om forbud mot bruk av løs, på drev og halsende hund.

Miljødirektoratet har myndighet til å dispensere fra bestemmelsen for gaupe, jerv og bjørn, mens statsforvalteren har delegert myndighet ved skadefelling på ulv.¹⁵

Denne muligheten har de siste årene blitt benyttet når det gjelder ettersøk og skadefelling.

Statsforvalteren har i flere tilfeller åpnet for bruk av løs, på drevet halsende hund i tilknytning til skadefelling av ulv. Erfaringene fra disse tilfellene har vist at bruk av løs, på drevet halsende hund i kombinasjon med bruk av viltkamera mm, har resultert i langt mer effektiv skadefelling. Dette er et argument for at det bør innføres en generell åpning for bruk av hund for lisensfelling, kvotejakt og skadefelling av store rovdyr. Denne åpningen bør ligge i den generelle bestemmelsen om bruk av hund til jakt og ettersøk. En slik endring i viltloven vil kunne medføre at det må gjøres endringer i naturmangfoldloven og rovviltforskriften.

En naturlig konsekvens av å speilvende bruken av hund, er at det bør inntas unntaksbestemmelser i rovviltforskriften som gir direktoratet (med delegasjonsmulighet til statsforvalterne) hjemmel til å bestemme om det er behov for å begrense bruk av hund til jakt eller skadefelling av store rovdyr, samt til å stille vilkår ved bruk av hunder.

All felling av store rovdyr er skademotivert. Det er bred politisk enighet om at lisensfelling og kvotejakt skal være det primære virkemidlet for å regulere bestandene av store rovdyr i henhold til bestandsmål vedtatt av Stortinget og vedtak om fellingskvoter. I den grad man ikke lykkes med å nå vedtatte mål gjennom lisensfelling og kvotejakt og/eller det oppstår skadesituasjoner/fare for skadesituasjoner, benyttes skadefelling for å ta ut dyr.

I dag er terskelen høy for å gi lisens- og kvotejegerne mer romslige rammer når det gjelder bruk av hund. Dermed blir det dels betydelige forskjeller på effektivitet ved skadefelling der SNO og skadefellingslagene kan benytte andre og mer effektive virkemidler, sett opp mot lisens- og kvotejakt. I arbeidet med ny viltlov bør det foretas en gjennomgang av disse ulikhetene. I den sammenheng bør det også gjøres en vurdering av hvor terskelen for bruk av hund bør settes, da dette handler om skademotivert felling der dyr skal tas ut for å forebygge og forhindre angrep på beitedyr. Det bør også være relevant å trekke dyrevelferdsmessige hensyn og i tillegg ta betraktninger rundt omdømmemessige forhold inn i en slik vurdering. Dyrevelferdsmessige forhold må ikke bare vurderes ut fra hvordan dyret som er gjenstand for lisens- eller kvotejakt reagerer på bruk av hund, men også opp mot eventuelle dyrevelferdsmessige forhold når det gjelder potensielle skadesituasjoner. Bruk av løs drivende hund til jakt på jerv vil i realiteten kunne betraktes som et

¹⁵ [Veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag M-1440 2019 s. 15](#)

Norges Jeger- og Fiskerforbund

alternativ til bruk av hiuttak av jerv som ikke blir felt gjennom lisensfelling. Dette handler om dyr som det er fattet vedtak om at skal tas ut som skadeforebyggende tiltak, og hvordan man kan gjøre dette på en effektiv måte kombinert med hensyn til human jaktutøvelse. Hiuttak er kontroversielt og er et lite ønskelig tiltak som også medfører omdømmemessige utfordringer.

I den sammenheng bør det også legges vekt på at erfaringene med lisens- og kvotejakt så langt, er at dette gjennomføres på en god måte innenfor rammene av regelverket og med omfattende og god planlegging. Hovedinntrykket er at jegerne er sitt ansvar bevisst, og ivaretar dyrevelferd og andre hensyn på en god måte. En kan derfor forvente at jegerne også vil håndtere eventuelle muligheter til eksempelvis bruk av løs drivende hund på samme måte.

Selv om roller og ansvar er svært ulikt ved lisensfelling i forhold til skadefelling og ettersøk av skadet rovvilt, er det i stor grad lisensjegere som utgjør mannskapet på kommunale fellingslag. Dette er gjennomgående jegere med bred erfaring. Dette kommer fellingslagene til gode, samtidig som lisensjegerne øker egen kompetanse og erfaring gjennom deltakelse i fellingslagene. Dette gjelder også med tanke på bruk av hund.

Når det gjelder ettersøk av store rovdyr, er det viktig at et fremtidig regelverk legger til grunn at det må være gode forhold for å trene, prøve og bruke hund. Her vil selvsagt Statens Naturoppsyn ha en viktig rolle, men erfaringer med skadefelling så langt har vist at det er viktig å satse på en langt bredere underskog av hunder enn hva ansatte i SNO alene kan bidra med. Gode hunder til lisensfelling, skadefelling og ettersøk av store rovdyr fordrer betydelig innsats i trening og oppfølging. Erfaring gjennom lisensfelling/kvotejakt vil være verdifullt for å ha tilgang på erfarne hunder også til skadefelling og eventuelt ettersøk. Det bør legges til rette for enhetlige bestemmelser i lovverket rundt bruk av hund. En overordnet fellesbestemmelse i viltloven bør ha som utgangspunkt å omfatte all bruk av hund til jakt, felling, skadefelling og ettersøk. Det kan da henvises til denne bestemmelsen i rovviltforskriften og andre deler av regelverket der dette bør inn.

Ivaretagelse av hensynet til viltet i viltloven

Det vurderes verken som hensiktsmessig eller nødvendig å løfte eksempelvis bestemmelser om ivaretagelse av hensynet til viltet og viltets velferd ut av viltloven. Det er derimot viktig at disse hensynene fortsatt er godt integrert med viltlovens bestemmelser slik det er i dag. Et nytt kapittel i viltloven om jakthunder slik som foreslått i dette notatet, vil bidra til å styrke denne integreringen.

Forut for at naturmangfoldloven ble vedtatt i 2009, var det en omfattende og god debatt rundt forholdet mellom naturmangfoldloven og de ulike særlovene. Man valgte den gangen å beholde eksempelvis viltloven og lakse- og innlandsfiskeloven som egne lover selv om flere bestemmelser ble i disse lovene ble flyttet over til naturmangfoldloven. Den gangen ble det lagt vekt på at viltloven var innarbeidet som «oppslagsverk» for jegere flest, den var enkel og oversiktlig og målrettet mot en definerte målgruppe, noe som ble vurdert som viktig for å tilgjengeliggjøre bestemmelsene rundt viltet og regelverket rundt jakt og fangst.

Disse argumentene er høyst relevante også i dag. Det er fortsatt viktig at jegerne enkelt kan finne frem til aktuelle bestemmelser og få oversikt over hva som gjelder for jakt og fangst til enhver tid. Dette gjelder både generelt og mer spesielt når det gjelder å ivareta nødvendige hensyn til viltet og sikre at viltets ve og vel legges til grunn i alle relevante sammenhenger rundt forvaltning og høsting.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Viltloven med tilhørende forskrifter er et oversiktlig, godt innarbeidet og lett tilgjengelig oppslagsverk for alle som er opptatt av jakt og fangst. Dette taler klart for at bestemmelsene fortsatt bør være samlet slik de er i dag med nødvendige henvisninger til annet lovverk som naturmangfoldloven, hundeloven og dyrevelferdsloven.

Ettersøk

Selv om dagens regelverk på mange måter fungerer godt, er det behov for å ta noen grep og forbedre regelverket. Et grunnleggende grep er å foreta et formelt skille mellom jaktlig og offentlig ettersøk. Bestemmelsene om jaktlig ettersøk bør fortsatt kunne ligge i utøvelsesforskriften, mens det bør utarbeides en egen forskrift for det som omhandler offentlig ettersøk. Dette vil bidra til et mer oversiktlig regelverk, og vil markere et nødvendig skille mellom disse to formene for ettersøk.

Videre er det viktig at et nytt regelverk følges opp med nasjonale veiledere for både jaktlig og offentlig ettersøk som alle parter lett kan benytte som et oppslagsverk. For å sikre en nødvendig og god forankring, bør alle involverte instanser og etater som berøres av offentlig ettersøk involveres i prosessen med å utarbeide veilederne, eksempelvis Miljødirektoratet, Jernbaneverket, Vegvesenet, Politiet, Mattilsynet og representant for kommunene. Slike veiledere vil være et bidrag til større rolleforståelse mellom partene. Ved offentlig ettersøk vil det også gjøre kommunene mer bevisst sitt ansvar og sine plikter overfor ettersøksjegeren.

I veilederen for offentlig ettersøk bør det blant annet komme tydelig frem at det er tillatt å slippe ettersøkshunden løs. Det må også være opp til den offentlige ettersøksjegeren å vurdere behovet for å bruke hund når snømengden er så stor at det er praktiske begrensninger som gjør det vanskelig eller unødvendig å bruke hund.

Jaktlig ettersøk

Som nevnt ovenfor, bør bestemmelser som omhandler jaktlig ettersøk fremdeles kunne ligge i utøvelsesforskriften. Utøvelsesforskriften omhandler en rekke viktige temaer som gjelder jakt, jakthunder og jegere. At alt er samlet i en forskrift, bidrar til å gjøre det mer oversiktlig og lett tilgjengelig for jegerne.

Det bør stilles krav til at fører av ettersøkshund er registrert i jegerregisteret, da det er en klar styrke for ettersøket at føreren i ettersøksekvipasjen er jeger. En jeger vil kunne gjennomføre hele ettersøket inkludert eventuell avliving av det aktuelle dyret, noe som forutsetter at vedkommende oppfyller de offentlige kravene til jakt på hjortevilt.

I en startfase med godkjente ettersøkshunder var det naturlig at alle som ønsket det kunne være registrert med en ettersøkshund, også de som ikke hadde jegerprøven og var aktive jegere. Etter hvert som det har blitt utdannet ettersøksekvipasjer rundt om i stort sett hele landet, er det naturlig å stille noe større krav til den som skal gå bak ettersøkshunden og holde i båndet. Et krav om at ettersøksjegeren må ha avlagt jegerprøven og være registrert i Jegerregisteret vil være en styrke for ettersøksekvipasjen.

I tillegg bør det vurderes om det bør stilles krav om at ettersøksjegeren også skal ha gjennomført grunnkurs i ettersøk. Det vil bidra til at ettersøksjegeren bedre kan lese hunden på rett måte, og at vedkommende har bedre forutsetninger for å forstå hvordan en skal legge opp ettersøket. Dette vil

Norges Jeger- og Fiskerforbund

også bidra til at ettersøksjegeren er godt kjent med de regler som gjelder for ettersøk og med hvilke ansvar, plikter og rettigheter vedkommende har.

Når det gjelder det jaktlige ettersøket finnes det enkelte svakheter knyttet til avtalene som blir inngått i dag. Dette er blant annet knyttet til ekvipasjenes kapasitet. Her jobber NJFF med utvikling av en ny avtale som i større grad knyttes opp mot ettersøksringer, og som sikrer god forutsigbarhet både for ettersøksekvipasjene og jegerne med hensyn til tilgjengelighet. Dermed vil flere ekvipasjer kunne dekke opp for hverandre, noe som løser utfordringene med at det ikke vil være mulig for den enkelte ekvipasje å være tilgjengelig for ettersøksoppgaver til enhver tid gjennom hele jakttiden. Det er også viktig at det blir gitt god nok opplæring av nye jegere når det kommer til ettersøk.

Offentlig ettersøk

Bestemmelsene om offentlig ettersøk av hjortevilt bør reguleres i egen forskrift. Det er flere forhold som taler for en slik løsning, ikke minst behovet for klarere å få frem skillet mellom jaktlig og offentlig ettersøk, fordelingen av ansvar, oppgaver og roller. I forslaget til ny forskriftstekst for offentlig ettersøk sist i dokumentet, har vi kun fremmet forslag som vedrører bruk av hund. Øvrige bestemmelser som bør inn i en slik forskrift, må komme i tillegg.

Når det gjelder organiseringen av det offentlige ettersøket, er det viktig å legge betydelig vekt på god rolleforståelse. Dette for å unngå at man har ulike hatter og blir sittende på flere sider av bordet dersom ettersøket får et etterspill, og for å sikre og ivareta hensynet til både ettersøksjegeren og ettersøkshunden.

Primært taler mye for at de som påtar seg oppgaver vedrørende offentlig ettersøk for kommunen, bør ha et ansettelsesforhold til kommunen. Det vil gi et godt utgangspunkt for å ivareta og gi ryddige og forutsigbare avtaler rundt arbeidstid/omfang, lønnsvilkår (inkludert godtgjørelse for bruk av godkjent ettersøkshund), forsikringsvilkår og ande forhold som har betydning for ettersøksekvipasjonen. Ikke minst gjelder dette også for ettersøkshunden. Det legges ned betydelig innsats i å få frem en god ettersøkshund, og den utsettes for ulike farer når den benyttes til offentlig ettersøk. Kommunene må ta ansvaret for ettersøksekvipasjene på en bedre og mer lik måte enn hva tilfellet er i dag. Offentlig ettersøk er en oppgave og et ansvar som er pålagt den enkelte kommune. Det medfører ofte betydelig innsats, gjerne på ukurante tider av døgnet, ekvipasjene kan utsettes for krevende og dels farlige situasjoner med mer. Dette er alle forhold som taler for at det må inngås ansettelsesforhold mellom ettersøksjegeren og kommunen.

Sivilombudet har avgitt en uttalelse rundt spørsmålet om ansettelsesforhold for de som påtar seg oppgaver med offentlig ettersøk.¹⁶ Dette gjaldt en sak der kommunen i 2018 hadde innført en ny avtale med vaktordning som av Sivilombudet ble vurdert å inneholde plikter av et slikt omfang at de var å regne som arbeidstakere etter arbeidsmiljøloven § 1-8. Videre ble det vist til føringer fra rettspraksis om at arbeidstakerbegrepet skal «gis en vid tolkning». Avtalen etablerte blant annet en plikt både til å bemanne vakttelefon i de ukene der fallviltmannskapet hadde vakt, og til å sørge for at noen rykket ut. Den som hadde vakt hadde en plikt til å sørge for at et eventuelt innkommet søk faktisk ble gjennomført – enten ved å gjennomføre søkene selv, eller ved å finne mannskap som kunne gjennomføre søket. Siden det kreves særskilt kompetanse for å kunne fungere som fallviltmannskap, kom Sivilombudet til at det synes å være en underliggende forutsetning at det var

¹⁶ [Vurdering av om fallviltmannskap i x kommune er oppdragstakere eller arbeidstakere - Sivilombudet](#)

Norges Jeger- og Fiskerforbund

en av de andre som hadde avtale om å være fallviltmannskap, som kunne bes om å gjennomføre søket. Den som bemannet vakttelefonen, kunne altså reelt sett ikke sette bort oppdraget for egen regning og risiko til noen kommuner ikke hadde inngått avtale med.

To som tidligere drev med ettersøk for Kristiansund kommune, har tatt ut søksmål mot kommunen rundt spørsmålet om ansettelsesforhold. Utfallet av denne saken vil kunne få betydning for hvordan forvaltningen bør håndtere dette temaet fremover, også med tanke på hvordan offentlig ettersøk bør reguleres, herunder hvordan avtaleforholdet mellom kommunene og ettersøksekvipasjene bør nedfelles i regelverket.

I dag stilles det krav i utøvelsesforskriften for å kunne delta på videregående kurs ettersøk. Intensjonen bak kravene er at de ettersøksjegerne som kan få delta på dette kurset, må ha et minimum av erfaring og kompetanse, noe NJFF støtter opp om. Imidlertid har kravene, slik de nå er forskriftsfestet, også medført at kommunalt ansatte eller andre som har behov for å heve sin kompetanse om ettersøk, men ikke skal gå ettersøk, ikke har adgang til å melde seg på og delta på disse kursene. Det er bred enighet om at det bør legges til rette for at også ansatte i den offentlige forvaltningen eller andre som har interesse eller behov for mer kunnskap og kompetanse, skal få øke sin egen kunnskap gjennom å kunne følge slike ettersøkskurs. Disse deltakerne skal selvsagt ikke gjennomføre noen form for eksamen eller få noen form for autorisasjon i etterkant. Imidlertid vil økt kunnskap hos eksempelvis kommunalt ansatte som jobber med viltforvaltning og ettersøk, kunne løse sine oppgaver med et bedre utgangspunkt etter å ha fått et slikt faglig påfyll. Større innsikt i og forståelse for oppgavene som skal løses av ettersøksekvipasjonen, vil kunne bidra til at det er enklere å legge best mulig til rette for både ettersøksjegeren og ettersøkshunden. Kvalifikasjonskravene for å delta på videregående ettersøkskurs må derfor endres. Aktuell ny formulering som erstatning for dagens § 23 tredje ledd i en forskrift om offentlig ettersøk kan være:

«Ekipasjer som påtar seg ettersøksoppdrag på vegne av det offentlige skal ha bestått godkjenningssprøve for ettersøksekipasjer i henhold til forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § x. Hundefører må i tillegg ha gjennomført kurset «Ettersøk videregående». Krav om gjennomført kurs gjelder ikke registrerte instruktører for kurset «Ettersøk videregående».

«Ettersøk videregående» består av to deler. Del en kan gjennomføres som e-læring med avsluttende elektronisk prøve eller som et tilleggstilbud om en fysisk samling av deltakerne med en avsluttende elektronisk prøve. Del to er en praktisk utedag.

For deltakere som skal gå offentlig ettersøk etter fullført kurs, er opptakskrav for del to av kurset at vedkommende har gjennomført del en med bestått elektronisk prøve, er registrert i Jegerregisteret, har ført hund til godkjenning og er eller har vært registrert i Ettersøkshundregisteret. Andre som ikke skal påta seg offentlig ettersøk, kan delta på kurset for å heve egen kompetanse på området uten at det stilles opptakskrav.

Kurset «Ettersøk videregående» skal arrangeres i henhold til studieplan og instruks for prøving og godkjenning av ettersøksekipasjer fastsatt av Miljødirektoratet. Hundefører er godkjent for å ta på seg ettersøk på vegne av det offentlige når vedkommende er registrert med kurset «Ettersøk videregående» i Ettersøkshundregisteret.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Krav om godkjent ettersøkshund for villsvin

Antall villsvin som felles under jakt er som nevnt ovenfor økende. Både i jaktsammenheng og ved påkjørsler kan villsvin skades, og det er da behov for å igangsette ettersøk. Den ekvipasjen som skal påta seg ettersøk etter skadet villsvin, bør ha god kunnskap om denne type ettersøk. Et skadet villsvin kan oppføre seg vesentlig forskjellig fra et hjortevilt og kan utgjøre en risiko både for hund og ettersøksjeger.

Kravet om ettersøkshund bør også gjelde for villsvin for å sikre og tilrettelegge human jakt og avliving av vilt i tråd med dyrevelferdsloven § 3, viltloven § 19 og naturmangfoldloven § 15. Her bør man i utgangspunktet kunne benytte allerede godkjente ettersøkshunder. Samtidig vil det være en styrke at en ettersøksekipasje som skal godkjennes for ettersøk bør kunne velge å ta fersksporprøven på villsvin. Fokus på god dyrevelferd vil være viktig også når gjelder jakt og ettersøk på villsvin. Vi vet at villsvinnettersøk krever litt ekstra av både hund og fører. Derfor bør det som et minimum være krav om at ettersøksekipasjen er godkjent.

Det bør altså være mulig å drive målrettet sportrening rettet mot villsvin, og det bør etableres en egen godkjenningssprøve for ferskspor på villsvin som sidestilles med dagens godkjente prøver som kvalifiserer til å godkjennes som ettersøksekipasje og kunne registreres i ettersøkshundregisteret.

De som ønsker å trene spesifikt på villsvin og spesialisere seg må ha muligheten til det, også i henhold til regelverket.

Tekniske hjelpemidler ved bruk av hund

Det er viktig at loven fanger opp og gir noen retningslinjer for bruk av tekniske hjelpemidler til hund. Hjelpemidlene som er tilgjengelig i dag er ikke regulert eller begrenset av noe spesielt lovverk. Dagens utstyr har hovedfokuset på å gi jeger best mulig kontroll over hunden. Dette er noe som vil være svært ønskelig å opprettholde. Loven bør legge til rette for dette, men det bør også ses på om det bør være noen reguleringer når det kommer til utstyr som vil hjelpe hunden med å løse sine oppgaver ved å påvirke viltet/viltets adferd. Vi er usikre på om det er behov for at dette skal reguleres nærmere i dag. Det er likevel lagt inn et forslag til en mulig formulering bakerst i dokumentet. Det får bli opp til lovgiver å vurdere om en slik regulering bør inn i lovverket.

Hund i jegeropplæringen

Kunnskap om hundens rolle i jakt og ettersøk bør være en viktig del av jegeropplæringen. Imidlertid bør det foretas en gjennomgang av innholdet i dagens jegerprøvekurs når det gjelder hund, spesielt med tanke på hva som er relevant å tilføre av kunnskap i denne sammenheng. Dette gjelder kanskje spesielt den delen av jegeropplæringen som omhandler ettersøk og hvor det i dag blant annet er tatt inn bolker som omhandler innlæring av hund mht. slepespor og kryssende spor. Det bør vurderes om dette fortsatt bør være en del av den generelle jegeropplæringen eller om dette i større grad bør være kunnskap som den som ønsker å drive med ettersøk tilegner seg gjennom det kurs- og utdanningstilbudet som finnes innenfor dette området.

Jegerprøvens omtale av hund bør ta et tilsvarende utgangspunkt som det er forslag om at viltloven bør ha der hundens rolle og samfunnsnyten av jakthunden i forbindelse med jakt og ettersøk blir vektlagt.

Utkast struktur på ny viltlov mht. hund

Vi har nedenfor kommet med konkrete forslag til bestemmelser som omhandler hund til bruk ved jakt, felling og ettersøk både i lov og forskrifter. Vi har også lagt inn forslag til definisjoner som vi mener bør tas inn i definisjonsbestemmelsen i utøvelsesforskriften.

Eget kapittel i viltloven:

Hund til jakt og ettersøk

§ x. Formål med kapittelet

Formålet med dette kapittelet er å bidra til at

- a. tradisjonen for jakt med hund føres videre, da jakt med hund er en viktig del av mange jaktformer
- b. bidra til å styrke samfunnsnyttene av jakthundene i tilknytning til gjennomføring av ettersøk av sykt og skadet vilt.

§ x. Bruk av hund til jakt, felling og ettersøk

Bruk av hund til jakt, felling og ettersøk er tillatt.

§ x. Regulering av bruk av hund til jakt

Der det foreligger faglig grunnlag som tilsier behov for å regulere bruken av hund til jakt, kan Departementet/Direktoratet, gi nærmere bestemmelser om dette. Behovet for reguleringer må veies opp mot nytten av jakthunden. Eventuelle reguleringer kan omfatte

- a. Krav om maksimal boghøyde på hund til nærmere definerte viltarter
- b. Avgrensning i tid det kan jaktes med hund innenfor vedtatt jakttid for nærmere definerte arter.

§ x. Trening av jakt- og ettersøkshunder

Trening av jakt- og ettersøkshunder kan gjennomføres innenfor rammene av hundelovens bestemmelser om båndtvang, og når det foreligger tillatelse fra grunneier/rettighetshaver (jf. hundeloven § 8) og hensynet til sårbare perioder på året for viltet er ivaretatt (jf. naturmangfoldloven § 15).

§ x. Ettersøkshunder

Departementet/Direktoratet kan fastsette krav om bruk av godkjent ettersøkshund i forskrift for jakt på nærmere definerte viltarter. Slike bestemmelser kan inneholde krav til godkjenning av ettersøksekvipasje, definere krav om tilgang på godkjent ettersøkshund og andre relevant forhold for å regulere praktisk gjennomføring av ettersøk.

§ x. Bruk av hund til lisensfelling, kvotejakt og skadefelling av store rovdyr

Departementet/Direktoratet, eller den de delegerer ansvaret til, kan gi nærmere bestemmelser om bruk av hund til lisensfelling, kvotejakt og skadefelling når faglig grunnlag tilsier behov for dette. De kan og stille vilkår til bruk av hund til lisensfelling, kvotejakt og skadefelling.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

§ x. Tekniske hjelpemidler

Tekniske hjelpemidler tilpasset for bruk til hund i forbindelse med jakt og felling skal ikke kunne påvirke viltets adferd direkte.

Utøvelsesforskriften

§ x. Definisjoner

I denne forskrift forstås ved

- a) Drivende hund: hund som løper løst, følger spor etter vilt og loser i sporet.
- b) kortdrivende hund: hund som jager viltet en kort periode, for å så komme tilbake til fører.
- c) ...

Bruk av hund under jakt, felling og ettersøk

§ x. Bruk av hund til jakt og felling

Bruk av hund som driver viltet og som brukes under jakt på elg, hjort, rådyr og dåhjort må ikke ha boghøyde som overstiger 41 cm. Krav om maksimal boghøyde gjelder ikke ved bruk av kortdrivende hunder.

Under jakt på rådyr kan hund benyttes fra og med 25. september og inntil jakttidens slutt.

§ x. Krav om bruk av hund til ettersøk ved jakt

Ved jakt på elg, hjort, rådyr, dåhjort og villsvin stilles det krav om tilgang på godkjent ettersøkshund. Kravet gjelder både for enkeltpersoner og jaktlag.

Dersom godkjent ettersøkshund ikke medbringes under jaktutøvelsen, skal jeger/jaktlag ha med informasjon om avtale om tilgang på ettersøkshund enten som digital eller analog dokumentasjon. Avtalen om tilgang på godkjent ettersøkshund må sikre tilgangen innen 4 timer etter påskyting, med mindre særlige forhold gjør at dette ikke lar seg gjennomføre. Kommunen kan kreve at jeger dokumenterer tilgang til godkjent ettersøkshund.

§ x. Krav til godkjenning av ettersøksekvipasjer

For å få godkjent ettersøkshund, må hund og fører ha bestått godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer i henhold til instruks for prøving og godkjenning av ettersøksekvipasjer fastsatt av Miljødirektoratet. Det fastsettes en egen instruks for godkjenningsprøve på villsvin.

Ettersøksjegeren må ha avlagt jegerprøven og være registrert i Jegerregisteret.

§ x. Arrangør og gjennomføring av godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer

Godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer skal være terminfestet og gjennomføres i regi av lokale lag, foreninger og klubber tilsluttet Norges Jeger- og Fiskerforbund eller Norsk Kennel Klub. Andre kan etter søknad til Miljødirektoratet bli godkjent som arrangør. Godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer skal være åpen for enhver.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer skal dømmes av autorisert ettersøksdommer. Norsk Kennel Klub, Norges Jeger- og Fiskerforbund eller annen organisasjon som etter søknad er godkjent av Miljødirektoratet har ansvaret for å utdanne og autorisere ettersøksdommere. Utdannelsen skal følge instruks for prøving og godkjenning av ettersøksekvipasjer fastsatt av Miljødirektoratet.

§ x. ID-merking, godkjenning og registrering av ettersøkshund

Ettersøkshunder skal før de prøves og godkjennes være ID-merket.

Vitnemål for godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer utstedes av ettersøksdommer når prøven er avlagt og bestått i tråd med denne forskrift og instruks om prøving og godkjenning av ettersøksekvipasjer fastsatt av Miljødirektoratet. En ettersøkshund kan benyttes av flere førere, når alle førerne har avlagt og bestått godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer med vedkommende hund.

Fører og hund er godkjent når ekvipasjen er registrert i Jegerregisteret og Ettersøkshundregisteret.

Ny forskrift om offentlig ettersøk

§ 1. Formål

Formålet med denne forskrift er å bidra til å klargjøre ansvarsforhold og kompetansekrav ved offentlig ettersøk.

§ x. Krav for å kunne påta seg offentlige ettersøksoppdrag

Ekvipasjer som påtar seg ettersøksoppdrag på vegne av det offentlige skal ha bestått godkjenningsprøve for ettersøksekvipasjer i henhold til forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § x. Hundefører må i tillegg ha gjennomført kurset «Ettersøk videregående». Krav om gjennomført kurs gjelder ikke registrerte instruktører for kurset «Ettersøk videregående».

«Ettersøk videregående» består av to deler. Del en kan gjennomføres som e-læring med avsluttende elektronisk prøve eller som et tilleggstilbud om en fysisk samling av deltakerne med en avsluttende elektronisk prøve. Del to er en praktisk utedag.

For deltakere som skal gå offentlig ettersøk etter fullført kurs, er opptakskrav for del to av kurset at vedkommende har gjennomført del en med bestått elektronisk prøve, er registrert i Jegerregisteret, har ført hund til godkjenning og er eller har vært registrert i Ettersøkshundregisteret. Andre som ikke skal påta seg offentlig ettersøk, kan delta på kurset for å heve egen kompetanse på området uten at det stilles opptakskrav.

Kurset «Ettersøk videregående» skal arrangeres i henhold til studieplan og instruks for prøving og godkjenning av ettersøksekvipasjer fastsatt av Miljødirektoratet. Hundefører er godkjent

Norges Jeger- og Fiskerforbund

for å ta på seg ettersøk på vegne av det offentlige når vedkommende er registrert med kurset «Ettersøk videregående» i Ettersøkshundregistret.

§ x. Krav for instruktører og arrangører av kurset «Ettersøk videregående»

Instruktør for kurset «Ettersøk videregående» skal ha gjennomført utdanning i henhold til alternativer gitt i instruks for prøving og godkjenning av ettersøksekvipasjer fastsatt av Miljødirektoratet.

Lokale lag, foreninger og klubber som er tilsluttet Norges Jeger- og Fiskerforbund eller Norsk Kennel Klub kan arrangere kurset «Ettersøk videregående» og kurs for utdanning og godkjenning av instruktører. Andre kan etter søknad til Miljødirektoratet bli godkjent som arrangør.

§ x. Ansettelsesforhold

Ettersøksekvipasjer som skal påta seg oppgaver innenfor offentlig ettersøk bør ha et ansettelsesforhold til kommunen.

